

جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی افغانستان
ریاست امور محصلان خصوصی
مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (د^ه)

پالیسی اخلاقی

(استادان، کارمندان و محصلان)

بهار ۱۴۰۰

فهرست مطالب

۰	مقدمه
۱	پالیسی اخلاقی مؤسسه
۱	الف) هنجارهای اخلاقی لازم الرعایه از سوی اعضای کادر علمی
۲	ب) هنجاری اخلاقی لازم الرعایه از سوی کارکنان اداری
۳	ج) هنجارهای اخلاقی لازم الرعایه از سوی محصلان

مقدمه

تعمیق و گسترش ارزش‌های حاکم بر رفتار علمی و حرفه‌ای، در همه سطوح دانشگاهی، می‌تواند موجب افزایش التزام اجتماعی استادان، کارکنان اداری، خدماتی و دانشجویان شود و اعتماد بیشتر نسبت به مؤسسه و ارتباطات علمی و فعالیت‌های پژوهشی مساعد گردد. در مراکز آموزش عالی می‌توان در کنار آموزش‌های علمی و فنی، تکنیک‌ها و مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای را نیز در برنامه‌های آموزشی گنجانده و بهترین راه برای رسیدن به این امر مهم از طریق رفتار و گفتار هیئت علمی، اداری و دانشجویان است؛ زیرا قشر جوان با دیدن این خصوصیات مطلوب ارزشی و رعایت آن‌ها از سوی استادان، کادر اداری و هم‌قطاران خود تشویق به یادگیری و همکاری می‌شوند و در نهایت این ارزش‌ها در وجود ایشان ریشه دوانده و نهادینه می‌شود.

پایبندی به مسئولیت‌های اخلاقی، در همه مشاغل، منوط به شناخت دقیق و متمایز حقوق طبیعی افراد و عناصر محیط است. ممیز اخلاقی در سازمان‌ها به‌ویژه در مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی و فرآیند تولید علم، نیز محتاج مطالعه چنین نظام‌مندی است. اخلاق‌سازی یک‌نهاد در گرو تغییر نگرش، افزایش دانش و مهارت مواجهه روشمند و اثربخش با معضلات اخلاقی در نهاد است. درونی شدن ارزش‌های فرهنگی یک کشور می‌تواند راهگشای ایجاد علاقه در استاد، کارمند و دانشجو شود و رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای، مجموعه‌ای از مقرراتی است که عمل اخلاقی را برای آن نهاد مشخص و خاص تعریف می‌کند و چارچوبی برای عمل و قضاوت اخلاقی یا غیر اخلاقی هر نهاد محسوب می‌شود. مسئولیت اخلاقی فرد در زندگی شغلی و محیط کاری، مناسبات جدیدی را به میان می‌آورد. بقای امر تدریس در پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی، علاوه بر تخصص علمی در رشته‌های موردنظر، به نحوه رفتار حرفه‌ای و شخصی اساتید، دانشجویان و کارمندان بستگی دارد. اخلاق حرفه‌ای رابطه مستقیم با مسئولیت‌پذیری دارد و هر عنصری که با انسانیت انسان مرتبط باشد، از ارزش‌های اخلاقی در نهاد محسوب می‌شود. احساس مسئولیت، حس پاسخ‌گویی، انتقادپذیری، شفافیت و انصاف از مؤلفه‌های مهم و اساسی اخلاق حرفه‌ای و علمی است. هرکسی که به وظیفه‌ی مشغول است، با سه حوزه اخلاق مرتبط است:

(۱) اخلاق شخصی،

(۲) اخلاق مسلکی،

(۳) اخلاق نهاد مربوط

اخلاق مسلکی می‌تواند یک عامل بازدارنده قوی باشد. رعایت اخلاق مسلکی، ضمن آن که بر کارکرد علم تأثیر مثبتی دارد، اعتماد اجتماعی را نسبت به علم و اصحاب علمی نیز افزایش می‌دهد و فراتر از آن، اخلاق را برای کارکرد علم و توسعه نهادینه می‌سازد. ارزش‌هایی چون اخلاق، وجدان، تعهد و... در تبدیل آموزش به یک امر سودمند و تقدیم

کارگزاران ماهر و بادانش به بازار کار چون واکنشگر در معادلات کیمیایی عمل می‌نمایند و سبب می‌شود تا فرایند دانش‌اندوزی و به دست آوردن مهارت لازم، تحت تأثیر این عوامل، در مدتی کوتاه به نتیجه برسد. در نتیجه باید منطق محیطی و ساختاری فهمیده شود و بسترهای تعاملی برای دست‌به‌کار شدن خود پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلات عالی و انجمن‌های علمی و تخصصی و نهادی مسلکی فراهم گردد؛ چراکه توسعه اخلاق مسلکی، نه با پندها و اندرزها و فرهنگ‌سازی‌های بیرونی قابل دستیابی است بلکه به صورت انتشار درون‌زا، میسر می‌شود. بنابراین پالیسی اخلاقی که از سوی مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (ره) مورد نظر قرار گرفته به‌قرار زیر است:

پالیسی اخلاقی مؤسسه

الف) هنجارهای اخلاقی لازم از سوی اعضای کادر علمی

۱. مسؤولیت‌پذیری در قبال آموزش صحیح به دانشجویان؛
۲. فروتنی و پرهیز از تکبر نسبت به محصلان و همکاران و احترام گذاشتن به آن‌ها؛
۳. توجه به درخواست‌های قانونی دانشجویان و انجام آن در زمان کوتاه؛
۴. متعادل بودن رفتار در صنف و داشتن انگیزه کافی برای تدریس؛
۵. داشتن روحیه همکاری و مشارکت و توجه به دانشجویان و جلب اعتماد آن‌ها؛
۶. دوری از تویخ و سرزنش دانشجویان؛
۷. پرهیز از شوخی و طنزهای ناشایست در صنف؛
۸. حفظ اسرار دانشجویان؛
۹. توجه به آراستگی ظاهر و پوشش مناسب؛
۱۰. رعایت ادب و نزاکت در برابر دانشجویان و داشتن عدالت و انصاف در ارزشیابی و نمره دهی؛
۱۱. انجام وظایف بر اساس عدل و انصاف؛
۱۲. عدم استفاده از امکانات مؤسسه برای امور شخصی؛
۱۳. عدم تأمین منافع مادی در قبال نمره به دانشجویان؛
۱۴. عدم استفاده از دانشجویان برای انجام امور شخصی؛
۱۵. توجه به رشد تهذیب نفس و تعالی شخصیت در خود و دانشجویان؛
۱۶. عدم تبعیض بین دانشجویان؛
۱۷. پرهیز از داشتن هرگونه روابط خصوصی نزدیک با دانشجویان؛
۱۸. داشتن روحیه تحمل و سعه صدر در برخورد با دانشجویان؛
۱۹. احترام گذاشتن به قوانین آموزشی؛
۲۰. توجه به کرامت حرمت محصلان؛

۲۱. رعایت سلسله‌مراتب اداری در انجام امور؛
۲۲. رعایت نظم و انضباط کاری، وقت‌شناسی و مسئولیت‌پذیری؛
۲۳. صداقت در رفتار و گفتار و پرهیز از تهمت، غیبت، دروغ و شایعه‌پراکنی؛
۲۴. دوری از مظاهر فساد نظیر توصیه، سفارش و یا اخذ هرگونه هدیه؛
۲۵. توجه به انتقادات و پیشنهادات و تقویت روحیه انتقادپذیری؛
۲۶. استفاده بهینه از منابع و امکانات با رعایت اصل صرفه‌جویی؛
۲۷. کمک با سایر همکاران با رعایت حریم کاری متقابل؛
۲۸. افزایش دانش و مهارت شغلی و ارتقای فرهنگ و رفتار؛
۲۹. تشخیص نکات ضعف و تلاش برای رفع و بهبود آن؛
۳۰. ارائه نوآوری در جهت افزایش بهره‌وری تبیین و تبلیغ دستاوردهای مؤسسه در عرصه ملی و بین‌المللی؛
۳۱. رعایت قانون اساسی کشور و تمام لوایح، مقررات و طرز العمل‌های وزارت تحصیلات عالی و مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (ره).

در نتیجه استادان در جهت ایفای مسئولیت‌های مسلکی خود:

- (۱) نباید بر اساس نژاد، مذهب، رنگ، جنسیت، وضعیت تأهل، ریشه‌های خانوادگی، قومی و شرایط معلولیت جسمی تبعیض قائل شود.
- (۲) نباید از ابزارهای اجبار استفاده کند و به محصلان، همکاران، اولیاء و اعضای هیئت‌مدیره تعهدی خاص بدهد و یا رفتاری خاص در مقابل آنان از خود بروز دهد.
- (۳) نباید رفتارهای نادرست، ریاکارانه و دغل‌بازانه از او سر بزند و تصویری غلط از وظایف مسلکی خود ارائه دهد.
- (۴) نباید آگاهانه و عمدتاً موضوعات درسی را پنهان یا به گونه‌ای دیگر جلوه دهد.
- (۵) نباید به دانشجویان خود به‌منظور کسب درآمد، تدریس خصوصی نماید؛ مگر اینکه این مسئله توسط شورای رهبری تأیید شود.
- (۶) نباید از امتیازات نهاد در جهت‌گیری‌های سیاسی و یا فعالیت‌های حزبی بهره‌برداری کند.
- (۷) نباید از نهادی که در آن استخدام شده است، تصویر غلطی ارائه دهد و همواره محتاط باشد که بین دیدگاه‌های شخصی و نهادی مرزی را قائل شود.

ب) هنجاری اخلاقی لازم‌الرعایه از سوی کارکنان اداری:

۱. تکریم ارباب‌رجوع راه‌نمایی به‌موقع و ارائه اطلاعات لازم به آنان و انجام امور آن‌ها در کوتاه‌ترین زمان ممکن و جلوگیری از سرگردانی آن‌ها؛

۲. توجه به بهداشت روانی و سلامت جسمی با تأکید بر فعالیت‌های ورزشی؛
۳. حفظ آرامش در محیط کار؛
۴. درک صحیح اهداف حوزه‌ی کاری و تلاش در جهت تحقق آن؛
۵. حضور به موقع در محل کار و رعایت وقت‌شناسی؛
۶. برخورد نیک، خوش‌رویی و متانت رفتار نسبت به همکاران و مراجعان؛
۷. فراهم نمودن فضای مرادوت به گونه‌ای که مراجعان به مسئولان و کارکنان اطمینان کامل داشته باشد؛
۸. رعایت عدالت و انصاف و ارائه خدمات بدون تبعیض (قومی، جنسیتی، خویشاوندی، مذهبی، خانوادگی و...) به مراجعان؛
۹. توجه به صحبت‌ها و خواسته‌های مراجعان و حداکثر تلاش در پاسخ‌گویی و ارائه خدمات به آن‌ها؛
۱۰. ارائه اطلاعات لازم به همکاران به منظور انجام خدمات بهینه و تسریع اجرای امور به نحو مطلوب؛
۱۱. انجام وظایف به صورت مؤثر و کارآمد همراه با سرعت و مطابق قوانین؛
۱۲. زمان‌بندی فعالیت‌ها و انجام آن بر اساس زمان پیش‌بینی شده؛
۱۳. انجام فعالیت‌ها بر اساس روش مستند و مشخص نه بر اساس سلیقه‌ی شخصی و کارکنان یا مدیران؛
۱۴. پرهیز از شایعه‌سازی، تهمت، غیبت، خبرچینی و هر اقدامی که صمیمیت و اعتماد کارکنان را تضعیف کند؛
۱۵. رازداری و خودداری از افشای اسناد محرمانه و استفاده از پوشش متناسب با عرف و فرهنگ جامعه؛
۱۶. پرهیز از استعمال دخانیات به ویژه در محیط کار؛
۱۷. استقرار تجهیزات و ممتلكات مؤسسه به صورت منظم به نحوی که در زمان موردنظر به راحتی در دسترس باشند؛
۱۸. صیانت دارایی‌های نهاد و استفاده درست از آن‌ها فقط در ساحت کار؛
۱۹. رعایت قانون اساسی کشور و تمام لوایح، مقررات و طرز‌العمل‌های وزارت تحصیلات عالی؛

ج) هنجارهای اخلاقی لازم‌الرعایه از سوی محصلان:

۱. احترام و پایبندی به اساسات و شعایر دین مقدس اسلام؛
۲. رعایت قانون اساسی کشور و تمام لوایح، مقررات و طرز‌العمل‌های وزارت تحصیلات عالی و مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (ره)؛
۳. احترام به هیئت رهبری، استادان، کارمندان و منسوبان مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری (ره)؛
۴. احترام به آزادی بیان با در نظر داشت معیارهای قبول شده؛
۵. احترام متقابل با محصلان و برقراری روابط حسنه با هم صنفیان؛

۶. رعایت نظم و دسپلین در داخل مؤسسه و صنوف درسی؛
۷. همکاری با اداره در امر حفظ نظافت و پاکی صحن مؤسسه و صنوف درسی و نیز در زمینه‌ی تطبیق لوایح و مقررات؛
۸. اجتناب از هر نوع اعمال منافی اخلاق و کرامت انسانی؛
۹. اجتناب از هر نوع فعالیت‌های تخریب کارانه ضد بشری؛
۱۰. اجتناب از استعمال هر نوع دخانیات و مواد مسکر؛
۱۱. اجتناب از هر نوع تعصبات قومی، زبانی، مذهبی، منطقه‌ای، نژادی و...؛
۱۲. خودداری از پوشیدن لباس‌های نامناسب و مغایر فرهنگ اسلامی و ملی؛
۱۳. خودداری از گشت و گذار بی جا و بی مورد در مؤسسه؛
۱۴. خودداری از هر نوع فعالیت‌های سیاسی و گروهی در داخل مؤسسه؛
۱۵. خودداری از هر نوع عمل زشت و خشونت‌زا که باعث بی نظمی، تشنج و خصومت گردد؛
۱۶. حفاظت از وسایل و امکانات مؤسسه؛

در نهایت باید یادآوری کرد که گسترش نهادهای تحصیلات عالی و افزایش تعداد دانشجویان، نیاز به برنامه‌ریزی منظم دارد و برای تدریس مؤثر و کارا، نقش اعضای هیئت علمی و اداری بارز است و بقای امر تدریس در پوهنتون‌ها و مؤسسات تحصیلی بر تخصص علمی در رشته‌های مورد نظر، به نحوه رفتار حرفه‌ای و شخصی استادان و کارمندان بستگی دارد.

پالیسی اخلاقی (استادان، کارمندان و محصلان) طی پروتکل شماره (۳) مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۱ شورای علمی مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری مورد تصویب قرار گرفت.

فاطمه آزاد احمدی

رئیس مؤسسه تحصیلات عالی خواجه عبدالله انصاری